

De keerzijde van diploma-inflatie

2011/53
11 | 07 | 2011

Marc De Vos
Director Itinera Institute

Een nieuwe generatie universiteitsstudenten is net afgestudeerd. Toen ik zelf minder dan twintig jaar geleden in Gent het diploma in de rechten behaalde, was grootste onderscheiding een rariteit. Je zag dat hooguit een paar keer in een decennium. Grote onderscheidingen waren voorbehouden voor enkele bollebozen op een groep van meer dan 200. Dan enkele tientallen onderscheidingen en een grote buik vol voldoeningen.

Fast forward naar vandaag, met ongeveer eenzelfde groep. Ieder jaar een handvol grootste onderscheidingen. Tientallen grote onderscheidingen. Een massa onderscheidingen. Zijn de studenten zoveel slimmer geworden? Natuurlijk niet: het zijn de standaarden die omlaag gaan. In de generatie vóór mij moest je veertien op twintig halen voor een vrijstelling. In mijn tijd was dat twaalf. Nu is het tien. Grootste onderscheiding was vroeger een gemiddelde van achttien; grote onderscheiding was zestien. Nu is het respectievelijk zeventien en vijftien.

Dan is er de studielast. Alle opleidingen zijn overgeschakeld van jaren op semesters. Dé test van de universitaire opleiding was altijd het vermogen om de kolossale hoeveelheid stof van één jaar allemaal samen op het einde te kunnen beheersen. Nu is elk jaar in twee gekapt, met examens in het midden en op het einde: een halvering. Vroeger moest je voor een heel jaar slagen om te kunnen doorgaan. Nu worden vakken apart gewogen en kan elke student een individueel parcours volgen met een combinatie van vakken op maat. Jaren verva-

“

Onze universiteiten stimuleren niet langer een cultuur van excellentie. Ze worden fabrieken voor de massaproductie van diploma's.

”

gen en de studielast kan gewoon gespreid worden. Elke faculteit heeft personeel dat niets anders doet dan studenten in individuele

trajecten begeleiden. Voor de studenten ligt de lat dus steeds hoger. Voor de proffen ligt ze steeds

hoger. Een generatie terug waren proffen keizers op hun eiland. Studeren was dan ook een levensles in confrontatie met grote persoonlijkheden. Dat had voordelen en nadelen, uiteraard. Nu worden proffen voorgeprogrammeerd tot grijze onderwijsbureaucraten. Het aantal regels voor examens is niet meer te tellen. De onderwijsvormen liggen vast. Studenten evalueren proffen systematisch op gestandaardiseerde criteria, en die populariteitstest is wet. Alle studiemateriaal moet hapklaar en verteerbaar klaar liggen. Ombudsmannen staan paraat om elke ontevredenheid op te vangen.

En als dat niet helpt, dan dreigen klachten voor de rechtbank. Onze universiteiten stimuleren niet langer een cultuur van excellentie. Ze worden fabrieken voor de massaproductie van diploma's. Daarvoor worden ze ook gefinancierd: hoe meer diploma's, hoe meer subsidies van de overheid. Studenten worden verwend als consumenten zonder dat ze betalen. Een cultuur van "ik heb recht op" floreert en wordt gecultiveerd. We leggen de straat vol met diploma's en de graden swingen de pan uit. Dezelfde evolutie geldt trouwens voor doctoraten. Ook daar geeft kwantiteit middelen, met als gevolg een hele industrie van doctoraatscholen en quota om proffen mordicus tot de productie van doctorandi te bewegen, uiteraard met onvermijdelijke nivellering in de kwaliteit. Diploma-inflatie betekent natuurlijk dat een diploma minder waard is. Vandaar dat goede of behoevende studenten vaker een tweede of derde diploma nastreven, als het enigszins kan in het buitenland

“

De fixatie op diplomaproductie voedt een collectieve staat van diplomatosi.

”

aan een dure eliteschool. De fa-
belachtige democratisering van
het universitaire onderwijs bereikt
dan het omgekeerde van wat ze

beoogde. En
ondertussen
draait de mo-
len door. De
beleidsdoel-

stelling – in België en daarbuiten
– blijft nog steeds meer diploma's
en universitair. Vanaf volgend
jaar kan men aan de UGent sla-
gen ondanks buispunten, een mo-
gelijkheid die eerst was afgeschaft
toen het minimum voor vrijstelling
van twaalf naar tien daalde. De lat
gaat daarmee andermaal lager.
De fixatie op diplomaproductie
voedt een collectieve staat van
diplomatosi: hoe lager de drem-
pel, hoe noodzakelijker een di-
ploma om kansen te krijgen op
de arbeidsmarkt, wat dan weer

het beleid voedt om de drempel
nog verder te verlagen. Een neer-
waartse spiraal tot iedereen een
diploma heeft – vanzelfsprekend
met onderscheiding – dat niets
meer voorstelt? Of tot we ons
bezinnen over nut en rendement
voor samenleving en economie?

Marc De Vos

Hoofddocent UGent en is di-
recteur Itinera Institute
Hij schrijft deze wekelijkse column
in eigen naam. Twitter @devos-
marc

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.